

20 ՃՈՒԳԼԱՐ ԻԶԻՆ

“ՊՐԱԳԸՆԸ, 20 ՃՈՒԳԼԱՐ ԵԱՆԸՄԱ ԿԵԼՍԻՆԼԷՐ:” ՄԱՐԳ. Ժ. 14.

ՃԻԼՏ ԺԸ.

ԻՍԹԱՆՊՈԼ. ՄԱՐՏ 1, 1889

Ն. 3

ՃԵՆԵՎՐԱ

Գատիմ ճենեվրա շէնրի Բօն քրմա-
ղընըն ճենեվրա կեօլիւնտէն ագաղը
նօգթա իւղէրինտէ ինչա օլունմուշ
տըր: Շէնր նէհրին իքի եագասը
իւղէրինտէ եափըլըն, վէ քրմաղըն ալ-
թը տանէ քեօփրիսիւ վար իսէ տէ,
թասվիրտէ անճագ պիրիսի կեօրիւ-
լիւր: Չօգ պէօյիւք զաթլար ճենեվ-

րատա տօղմուշ, եախօտ
իւքեան էթմէք իշիւն օ-
րայա կէլմիշէր տիր: Շէն-
րին եէրլիւքի արասընտա
էն շէօհրէթլու զաթ ժան
ժագ Ուուս իտի: Միւ-
մաիւլէյին էսէրլէրի 1762
սէնէսինտէ հիւքիւմէթ
գօնաղը էօնիւնտէ 'ալէնի
սուրէթտէ եագըլըր իսէ
տէ, պու կիւն Բօն նէհ-
րինտէ վագի' քիւշիւք պիր
ատատա նամընա պիր եա-
տիկեար օլուպ, թասվիր-
տէ անը կէօրէ պիլիւրսին:

Նէհրին արգա թարա-
ֆընտա վագի' վէ թասվի-
րին օրթասընտա կէօրիւ-
լէն եիւքսէք պինա Ուու-
քիլիսէ տիր: Շէնր թագ-
րիպէն ֆրիստոտան 120
սէնէ էվիլէ Բօն տէվլէթի

հիւքիւմէթի թասթընա կէշտի, վէ օլ
վագթ շիմոքի Ուու քիլիսէնին պու-
լընտըղը մէվգի' իւղէրինտէ շի'ր իւնը
օլան Ափոլլոնըն նամընա պիր մա'պէտ
ինչա օլունմիւ իտի: Տար իւլ ֆիւնուն
քրմաղըն 'այնի եագասընտա եափըլըն
օլուպ, տէրունինտէ պիր պէօյիւք
գըսմը էճնէպի տիյարտան կէլմէ խայլի
շայիրալէր թա'լիմ օլունմագտա տըր:
Շէնրին խարիճինտէ միւքէլլէֆ պիր
պինա տէրունինտէ մէհնուր պիր թի-
մարխանէ վար:

Ճենեվրայը նամտար գըլան խու-
սուսլարտան պիրի սա'աթ մա'մուլա-
թը օլուպ, զագթթամըղը գապուլ է-
տէն չօճուգլարտան չօգլարընըն խա-
նէսինտէ ճենեվրա սա'աթընտան պու-
լընտըղընա շիւպհէմիւք քօգ տուր:

Սա'աթ, էրմա վէ չաղը ի'մալ էթ-
մէք իշիւն եիւղէրէն քիմնէլէր իշտէ
գուլանըլըրար: Ճենեվրա շէնրինին
սէքէնէսինին սայքի եարընը ֆրօթէս-
թանթ վէ եարընը Գաթօլիք տիր:
Շէնրին 'ումուլի լիսանը ֆրանսըղճա
իսէ տէ, իալիշէրանըն պէօյիւք գըս-
մընտա Սլաման լիսանը սէօյլէնմէքտէ

իշէրիտէ գալըղընը տույտըղընտա
էվէ կիրմէք իսթէտի իսէ, մէն' օլու-
նարագ, էյէր իշէրի կիրէր իսէ մուլ-
լագա եանաճաղը քէնտիսինէ իսթար
օլունտու: Պու ճիւմիէ իլէ մէրգուլմէ
իշէրի աթըլարագ չօճուղը պրագաղը
եէրտէ պուլտու: Չօճուղը սարսը վէ
սէլամէթլէ տիշարը չըգարտը իսէ տէ,

ՃԵՆԵՎՐԱ

տիր: Պունտան պէօյլէ շէնր հագղըն-
տա պաշգա թասվիրլէր իլէ պա'զը
մա'լիւմաթ վէրմէյէ արղու էսէրիլ:

ՆԱՆՔԻՑՈՐԼԻԻՖ

Վագթըլլէ վալիտէսինին քէնտի ա-
նասը օլաղընըն իգըրար էթմէք իսթէ-
մէյէն պիր գըղ վար իտի: Պու գըղ
տահա պիր չօճուգ իքէն, վալիտէսի
պիր ֆուրսաթլա չօճուգլարընըն էվտէ
պըրագարագ գօնշունըն խանէսինէ
կիթմէյէ մէճպուր օլտու: Կէրի տէօն-
տիւլիւնտէ էվին փէնճէրէսինտէն 'ա-
լէվլէրին տիշարը ֆրըլամագտա օլաղ-
ընը կէօրտիւ: Մա'սուլ չօճուղընըն

քէնտիսի վէք ֆէնա սուրէթտէ եան-
տը: Այլարճա 'էօմի իլէ էօլիւմիւն ա-
րասընտա գալարագ էյի օլաղընտա
տէհէթլու պիր մաիլուգ սըֆֆէթինի
ալտը: Պու վագը'ատան եիրմի սէնէ
սօնկրա չօճուգ պիր կէնճ խաթուն գը-
յաֆէթինէ կիրտիյինտէն, պիր էճնէ-
պի օլ եիւղիւ պօղուգ գարընըն քիմ
օլաղընըն քէնտիսինէ սօրտու: Գըղ օլ
գարընըն քէնտի անասը օլաղընըն իգ-
րար էթմէյէ ութանտը: Պիւլէրէն քիմ
սէլէրին Բապպ Յիսուս իլէ օլան մու'ա-
մէլէսի հէման պունա պէնղէր: Կէնճ
խաթունըն “Պէնիմ վալիտէմ տիր”
տէմէք իսթէմէտիյի կիպի, պունլար

տախի քէնտիւրի ուղղընա էօլէն վէ հէր գանդը պիր առէմինքինտէն զիյաւ տէ չէհրէսի թուլթուլմուշ օլան ջաթը ը ճէլիլ հազգընտա «Պու տըր պէնիմ խէլասքեարըմ վէ փատիշահըմ, պէն անա էպէտէն գուլլըգ էտիպ մուհապ պէթիմի կէօսթէրէճէյիմ» տէմէքտէն չէքինիլըէր: Պիղտէն հիշ պիրի պու կիպի նանքէօրիլըք էթմէյէլիմ:

ՆԱՊԼՈՒՍ

Քիւչիւք Նապլուս չէհրի երուսաղէմ տէն շիմալա տօղրու 34 միլ ուղագտա օլուպ, քիթապը Մուգատտէստէ պա՛ղէն Սիւքէմ վէ պա՛ղէն Սուքար թա՛պիր օլունան գատիմ չէհրին եհրինտէ տիր: Յիսուս պու չէհրէ եազըն Յաւորըն գուլուսընըն եանընտա օթուլարագ Սամարիալը գարըյա թա՛լիմ էթտի: Թատիլը էպէլ տաղընտան ալընմը օլուպ, յաղըն աշաղըքի գըմը վէ Նապլուսըն արգա թարափընտա Սամարիալը գարընըն՝ հազգընտա Յիսուսա «Էճտաարմըգ պու տաղտա սէճաէ գըլարլար» տէտիլի Գարիզին տաղընըն եուվարլագ թէփէսի կէօրիւնիւր: Էօթէտէ Սգ տէնիզին սուլալընըն տաղլարը սալլանմագտա տըր:

Նապլուս չէհրինին սէքէնէսի պէյնինտէ թագըրիպէն 200 նուֆուստան միւրէքքէպ պիր Սամարիալը ճէմ՛իլէթ օլուպ, անլէրին իպատէթ իչիւն Գարիզին տաղը էթէյինտէ պիր քիւչիւք սինաղօղլարը վար: Ինկիլգ մուհարըրիլէրինտէն պաշ փափաս ըՍթէլի անլէր հազգընտա «Իճթիմալէն տիւնեանըն հիշ պիր գըմընտա պու տաղտա օլտըղը գատար պու գատար ուղուն միւտտէթաէ պու գատար ճիւզի թէպտիլթ իլէ յայնի իպատէթ ուսուլը սաղլանմամըշ տըր» տէյէրէք, միւմաիլէյ Սամարիալըլարը «Տիւն եատա պուլունան էն էսքի վէ էն քիւչիւք փըրգա» թա՛պիր էյլէմիշ տիր: Նապլուսաաքիլէրտէն մա՛տա պիր գաշ Սամարիալը տախի Մըսըն Գահիրէ չէհրինտէ պուլունուր:

Նապլուստա մուգիմ Սամարիալըլալըն էն տիգգաթա չայան միլքէրի Մուլտէսին պէշ քիթապլարընըն էսքի պիր էլ եաղըսը օլուպ, անլէրին գապուլ էթտիլքէրի քիթապը Մուգատտաէսին պիւթիւն գըմը պու տըր: Քիթապը իչինտէ սաղլատըղլարը հիւճրէ կիւմիւշ իլէ եաղըղլանմիշ օլուպ, կէօրիւլտիլիւ կիպի իւղէրինտէ ջաւըրըն վէ պա՛ղը մուգատտէս գապլարըն թաթիլըլէրի գաղըլմիշ տըր: Լի եաղըսը գօյուլ տէրիսինտէն մա՛մուլ էսքի պիր թիրշէ իւղէրինտէ օլուպ, 15 այագ ուղուն վէ 25 փարմաղ էնի տիր: Սամարիալըլարըն էֆքեարընճա պու Յեսուսըն կիւնիւնտէն գալմա տըր: Պու եանըլը իսէ տէ, աւը թէֆթիշ էտէն յալիմէր 1,000 սէնէլէք օլտըղը էֆքեարընտա տըրլար: Իշպու քիւչիւք ճէմա՛թ քէնտի քիթապլարընտա միւհթէրէմ փէյլամ պէլլէրի օլան Մուլտէսին «Ալլահըն Բապպ սանա իչինիզտէն պիրատէրլէն

րինիզտէն սիզէ պէնիմ կիպի պիր փէյլամպէր զուհուրա կէթիլէճէք ալը» սէօղիւնիւ օգուտըղընտա ա՛ճէպա օլ փէյլամպէրին զաթէն կէլմիշ օլտըղընը անլայաճա՞գ մը:

ՆԱՊԼՈՒՍ

Է. Ե. Տ. Ա. Բ. Ե. Ր. ՄԱՀԱՋԱՐ

ՃԵՍՈՒՐ ՊԻՐ ԳՈՆԿՈ ՉՈՉՈՒՂԸ

Գոնկո պէյի Էսալաքանըն գափուտան Գոկէլթիմ էվլատ մուհապպէթի հազգընտա էթտիլի նաղլիլէթտէն տահա միւ՛հտսիր պիր հիքեայէ կէօրիւլմիշ տիր:

Միւմաիլէյ չու վէչլէ նաղլիլէթիւնի տէվամ էտէյօր. «Սիլ պիլիմ չէհրէ եաղըն պէօյիւք առայը պիլիւսինիզ Տիւն կիւնէշ տօղտուգտան պիր աղ սօնկրա պիլիմ գարըլարտան պիւ

րիսի քիւչիւք օղլընը պէրապէր ալարագ պիր գայըգ իլէ առայա կիթմէք իչիւն եօլա չըգտը: Չօճուգ թագրիպէն օն իքի եաղընտա տըր: Չօճուղըն րիվայէթիւնէ կէօրէ, վալիտէսի քիւրէք չէքտիլի վագթ սուլըն իչինտէ

պիր չէյ կէօրէրէք պագմագ իչիւն էյիլտի: Չօճուգ վալիտէսինի գալրալարագ գայըգտան տիշարը չէքէն պիր թիմաս հէօրտիւ: Սօնկրա իքիսի տէ կէօրիւնմէղ օլտուլար: Քիւրէք գայըղըն իչինտէ գալմըշ օլտըղընտան, չօճուգ քէօյէ կէրի տէօնմէք իչիւն անը էլէ ալտը: Ալլա, քեաշքի թիմասը իւրքիւտէրէք վալիտէմի գուրթարա իտիմ» տէյիւ տիւչիւնմէքտէ իտի: Չօճուգ վալիտէսինին նէրէտէ օլտըղընը թիմասըն չըգարտըղը տալըլարտան անլայա պիլիլի իտի: Թիմաս սահ սուլըն եիւղիւ ալթընտա առայա տօղրու եիւղտիլիւնտէն, չօճուգ տախի միւմքին օլտըղը գատար չափուք անըն արգասընտան կիթտի: Թիմաս առայա եէթիլէրէք գարայա չըգտը, վէ գարընըն թէնինի օրատա պրագտը: Սօնկրա քէնտի տիւչիսինի պուլմագ իչիւն թէքրար չայա կիրէրէք ալըլտը:

Չօճուգ վալիտէսինին եաթաղըն եէրէ տօղրու քիւրէք չէքէրէք սանտալտան տիշարը սըչրայըպ օրայա գօյուլ: Գարընըն կէօքսիւնտէ պիր պէօյիւք եարա ալըլմիշ, վէ կէօղլէրի գալիալը իտի: Չօճուգ անաւընըն էօլտիլիւնիւ պիլիլի իտի: Գուլվէթիլի իտի իսէ տէ, վիւճուտը գալարըմաւտը, անճագ գայըղա տօղրու սիւրիւքլէտի: Չօճուգ թիմասըն հէր գանդը պիր տագիգատա կէլէրէք քէնտիլի տախի էօլտիւլմէյէ գատիլ օլտըղընը պիլիլի իտի, ամմա վար օլան գուլվէթիլի գուլլանտը: Ալար աղար անաւընըն թէնինի սանտալա տօղրու չէքտի, վէ իչինէ ալտըղընտա քէնարտան

այրը լուրջ է վե՛ կիթմէյէ պաշտաւոր։ Պիղ
ասլա չօճուղ իլէ վալիտէսինի կէօր-
մէմիշ խաիք։ Անիտէ չայըն իւզէրինտէ
պիր պաղըրը յէսի իշիտէրէք չօճու-
ղըն գուվիլէթիճէ քիւրէք չէքաիյինի
կէօրտիւք։ Հէր իքի եա իւշ տէֆա՛
քիւրէք ալաղըրնտա արգասընա պա-
գար իտի։ Սօնկրա սանտալա տօղրու
խըղ իլէ եիւզէն պիր թիմասն կէօր-
տիւ։ Էյէր պիր տէֆա՛ սանտալա
եէթիյաէ նէ՛ եափաճաղը աշիքեար
իտի։ Պիր փէնչէ իլէ գալըղը ալթիւթ
էտէրէք, կէրէք չօճուղը վէ կէրէք ա-
նասընը հէլաք էտէճէք իտի։ Պիղտէն
սէքիլ տօղրու քիշի սանտալլարա ա-
թըլարագ չօճուղա եարտըմա կիթ-
տիք։ Թիմասն հէման հէման սանտալա
եէթիյաէքտէ իքէն, պիղ վազթընտա
իւսթէ վարտըգ։ Թիմասնը իւրքիւտէ-
րէք սանտալը գարայա չէքտիք։ Չօ-
ճուղ գօրգմուշ վէ եօրուլմուշ օլտը-
ղընտան, աշարը չըգաղըղ կիպի եէրէ
սէրիլտի։ Չօճուղը վէ անասընը չա-
տըլլարտան պիրինէ կէօթիւրտիւք։
Պիղ մէրգուլմէյի էօրիւշ պէլլէր իտիք։
Ֆազաթ պիր աղ սօնկրա կէօղլէրինի
աշրպ, անճագ իքի իւշ օէօղ ֆըսըլ-
տայարագ չօճուղը իսթէտի։ Չօճուղը
եանը պաշընա գօրու իւզէրինէ գօ-
տուգ։ Չօճուղը իքի իւշ քէրքէ էլիլլէ
օղչաւոր։ Ֆէնա սուրէթաէ գէտէլէն-
միշ իտի, կէօղլէրինի դափատը, վէ
պիր տահա աշմատը, վէ լաղըրտը էթ-
մէտի։ Այ, քիւլիւք չօճուղ նէ՛ դա-
տար աղլատը։ Ֆազաթ օ անասընը
թէնինի թիմասնըն փէնչէսինտէն գուր-
թարմըլ իտի։”

ՓԱՆԹԵՈՆ

1885 սէնէսինտէ զաղէթամըղը օ-
գուլան չօճուղլարա Բօմաստա վագի՛
ֆանթէնոն նամ գատիւմ քիլիսէնին իշ
թասպիլինի կէօսթէրէն պիր թասպիլ
իհղար օլունմուշ իտի։ Պու տէֆա՛
տըլ թարաֆընը կէօսթէրէն պիր թաս-
պիլ գօրուղ։ Պու քիլիսէն ասլէն պուլթ-
խանէ, եաթօտ պա՛ղըլարըն զաննընճա,
’ումուլմա ’ա’իտ պիր համմամ իտի ի-
սէ տէ, թագրիպէն պին սէնէ էվիլէ
թօրիսթիյան քիլիսէսի հալինէ կիրտի։
Պէօյիւք պինա գուպպէլի օլուպ, ը-
չըղը թավանտաքի պիր տէլիքտէն ա-
լըր։ Պինանըն գարչուսընտաքի հալ-
լինին սօնրատան իլալէ օլընտըղը ա-
շիքեար օլուպ, իւզէրինտէքի լաթին-
ճէ պիր թահրիթաթ անըն Մ. Ագրիպ-
պասըն Բօմաստա իւշիւնճիւ տէֆա՛
վալիլիյի էսնասընտա եափըլտըղընը

կէօսթէրիւք։ Թէվարիստէն պունըն
Քրիստոստան 27 սէնէ էվիլէ վագի՛
օլտըղընը էօյրէնիլիլլէ իհթիմալէն միւ-
մալիլէյ հանթէնը իւք գոնտօլտըղը
վագթընտա ինչա էթմիշ, ֆազաթ
սօնկրա անըն իլէ իքթիֆա էթմէյէրէք
իւզէրինէ հալլիլի տալի իլալէ էթ-
միշ տիր։ Իքի չան գուլլէլէրի ֆա-
փալարտան պիրի վասըթասըլա եա-
փըլըլ օլուպ, միւքէլլէֆ պինանըն
կիւզէլլիլինէ խալէ կէթիլիլլէր զանն
օլունուր։ Քիլիսէնին իշ թարաֆը միւ-
զէյյէն տիրէքլէրի, պէյաղ մէրմէր-

ՓԱՆԹԵՈՆ

տէն մա՛մուլ կիւզէլ սէօյէլէրի վէ սու-
մագի վէ ըէնըլի մէրմէր թաշլարըն-
տան տէօյէմէսի ճիհէթիլլէ փէք կիւ-
զէլ իսէ տէ, Բօմա տէվլէթի հիւքիւ-
մէթի էսնասընտա տահա զիյատէ կիւ-
զէլ օլտըղը զանն օլունուր։ Էվիլլէ
Յուլիոս Գայսէր վէ սա՛իլ Բօմալը մէշ-
հուր զաթլարըն սանէմլէրի հիւճրէլէր-
տէ աիքիլի իքէն, շիմտի Գայսէրին սա-
նէմինին օլտըղը եէրտէ Միւթթէհիտ
իթալիանըն պիրինճի Գրալը օլան վիք-
թօր Էմմանուէլին գապըր պուլուն-
մագտա տըր։

ՅՈՎԱՆՔԻՆ ԿԵՅԵՐԺԻՆԻ

Պիր կիւն քիւլիւք Յովսէփ թարլա-
տա նօխուտ թօփլամագտա իքէն, գա-
նատը գըրըգ պիր կէօյէրճին պուլ-
տու։ Կէօյէրճին էվէ կէօթիւրէրէք
գանատընը պիր փարչա քէթէն իփ-
լիլի իլէ սարտը։ Պիր աղսօնկրա գա-
նատ էվիլլէքի գատար սաղալարագ
կէօյէրճին ուշա պիլիլ իտի իսէ տէ,
Յովսէփէ ալըշմըլ օլտըղընտան անտէն
այրըլմագ իսթէմէղ իտի։ Յովսէփին
օյունճագ եաթօտ քէտիսի օլմատը-
ղընտան, կէօյէրճինին եանընտա գալ-
մասընը իսթէր իտի։ Նօխուտ թօփ-
լամագ կիթտիլինտէ կէօյէրճին տա-
լի օմուղընտա պէրտալէր կիտէր իտի։
Յովսէփ անը ֆէրի թէսմիլէ էտէր, վէ

եէմինի քէնտի էլինտէն ալմասընը ա-
նա էօյրէտիր իտի։ Կէճէլէրի կէօյէր-
ճին Յովսէփին տէօյէլինին պաշը ու-
ճունտա տիւնէր իտի։

Յովսէփին վալիտէսի քէյֆսիլլէն-
տիլինտէն, էվտէ Յովսէփտէն մա՛տա
մէզպուրէյէ պագաճագ քիմսէ եօգ-
իտի։ Անասը ֆէնալաշըպ եէմէք եէ-
մէյէ գատիր օլմատըղընտա Յովսէփ
հէքիմի չաղըրմագ կիթտի։ Հէքիմ
գարըյա պագաղըղընտա չէօյլէ տէտի.
“Էյի օլուր ամմա, էյի եէմէք եէմէլի,
վէ փիլիճ եա տա էթ սույը իշմէլի”։
Յովսէփին էթ ալմագ իշիւն փարասը
եօգ իտի, լաքին անիտէ կէօյէրճին
խաթըրնա կէլտի։ Անըն սույընըն գուլ-
վէթիլ օլաճաղընը պիլիլ իտի իսէ տէ,
էօլտիւրմէյէ գըյամագ իտի։ Գօնչու-
լարընտան պիրինին էվին էօնիւնտէն
կէշտիլինի կէօրէրէք տիշարը չըգաղ,
վէ կէօյէրճինի էլինէ թէսլիմ էտէրէք
չէօյլէ տէտի. “Կէօյէրճինիմի քէսիպ
վալիտէմ իշիւն պիր աղ էթ սույը
հաղըրլայըլէր, զիրա փէք իսասթա
տըր։” Սօնկրա էվէ տօղրու գօշարագ,
զէվալը կէօյէրճին հագգընտա տիւ-
շիւնմէմէյէ չալըշըպ, վալիտէսինին
կէօյէրճինին քէսիլլէսինի իսթէմէտի-
լինի պիլտիլինտէն աղլատըղընը անա
կէօսթէրմէք իսթէմէղ իտի։ Պիր սա-
’աթ սօնկրա գօնչուլարը պիր թապագ
սըճաճըգ էթ սույը կէթիլտի։ Յով-
սէփին անասը անը իշտիլինտէ քէն-
տինի սայքի էվիլլէքի հալլինէ տէօն-
միւշ զանն էթտի։ Գօնչու գարը իսաս-
թայա խիթապէն չէօյլէ տէտի. “Եա-
րըն պիր աղտահա իշէճէքսին, վէ էյի
օլունճայա գատար հէր կիւն սանա էթ
սույը կէթիլէճէլիմ։”

Պունըն իւզէրինէ Յովսէփ գափու-
յա գատար գարընըն արգասընտան
էնէրէք անասընըն իշիտէմէյէճէյի պիր
սէս իլէ պաշգա կէօյէրճինի օլմատը-
ղընը, վէ էթ սույը իշիւն նասըլ էթ
ալաճաղընը պիլմէտիլինի մէրգուլմէյէ
պէյան էյլէտի։ Գօնչու խաթուն չօ-
ճուղա ճէվապ վէրմէզտէն իշթէ պիր
գանատ չարփընթըսը սէսի իշիտիլիպ,
ֆէրի իշէրիլլէ ուշտու վէ Յովսէփին
օմուղը իւզէրինէ գօնտու։

Գարը կէօյէրճինի եիւզիւնէ թու-
թուպ, “Հայ, Հայ” տէյիւ նիտա էյլէ-
յէրէք չօճուղա չէօյլէ տէտի. “Սէնին
կէօյէրճինին քէսմէտիմ։ Պէն էթ սու-
յընը փիլիճտէն հաղըրլատըմ, վէ էվ-
տէ պէնիմ չօգ փիլիճիմ վար։ Վալի-

